

*Гелеш А.В.
м. Львів, Україна*

НАУКОВІ ІНТЕРЕСИ ФУНДАТОРІВ РАДІОТЕХНІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ЛЬВІВСЬКОГО ПОЛІТЕХНІЧНОГО ІНСТИТУТУ

Приладобудування та радіотехніка, поза всяким сумнівом, стали одними із найважливіших галузей, прогрес у яких зробив можливим науково-технічну революцію. Суттєві кроки у розвитку цих галузей робились і в СРСР. Невід'ємною частиною програми розвитку радіотехнічної промисловості стало створення системи підготовки інженерних кадрів для неї, помітне місце в якій зайняв Львівський політехнічний інститут (ЛПІ).

Восени 1944 р. вперше в історії ЛПІ, коли ще лунали артилерійські канонади Другої Світової війни, був оголошений набір на спеціальність «Радіотехніка» електротехнічного факультету. Керівником радіотехнічної кафедри був професор Я. Грошковський, котрий започаткував у ЛПІ перші дослідження в галузі радіотехніки, а його наукові праці присвячені методам генерування і стабілізації електричних коливань, розробці методів їх аналізу та питанням вакуумної техніки [3, с. 109].

Бурхливий розвиток приладобудівної й радіотехнічної промисловості в країні, зокрема в Західних областях, відбувався у післявоєнні роки, коли розпочався процес відновлення і розвитку зруйнованого війною народного господарства. Це спричинило потребу в наукових кадрах радіотехнічного профілю. Тож, наказом по Міністерству вищої освіти СРСР № 163 від 28.01.1952 р. у ЛПІ утворюється радіотехнічний факультет (РТФ) зі спеціальностями «Радіотехніка» та «Автоматичні вимірювальні пристрої», а наказом по ЛПІ № 50 від 06.02.1952 р. «Про організацію РТФ» до його складу з електротехнічного факультету переводяться кафедри «Радіотехніка» та «Автоматичні вимірювальні пристрої» [2, с. 3; 1, арк. 189].

Наше дослідження присвячене обґрунтуванню наукових інтересів учених, які обіймали посаду декана РТФ у різні роки його діяльності, а також відігравали значну роль у проведенні навчально-виховного процесу, реорганізації кафедр факультету та створенні нових спеціальностей, після закінчення яких студенти ставали кваліфікованими інженерами, які вимогам тодішньої промисловості; а також у становленні та розвитку науково-дослідних робіт і створенні науково-дослідних лабораторій, де виконувались роботи з госпдогвірної тематики на замовлення промислових підприємств.

Першим деканом РТФ призначено відомого вченого у галузі електричних вимірювань – професора К.Б. Карандеєва, якого згодом було

обрано членом-респондентом АН СРСР. Професор доклав значних зусиль до організації електро- і радіоспеціальностей у ЛПІ та до розвитку наукових досліджень у галузі електричних вимірювань і підготовки кадрів. У 1952 р. на РТФ навчалося 547 студентів [3, с. 111]. У серпні цього ж року на базі кафедри «Радіотехніка» додатково створені кафедри теоретичної радіотехніки та радіоприймальних пристроїв.

Наступного року деканом призначено доктора технічних наук Ю.Т. Величка, з іменем якого пов'язана визначна сторінка історії факультету, його становлення і зростання. Успіхи Ю.Т. Величка як ученого і досвід педагога, фантастичне захоплення проблемами теоретичної радіотехніки, зокрема розвитку теорії електронних кіл та працьовитість, зробили професора центральною фігурою факультету як у науковому, так і організаційно-методичному плані. Завдяки його зусиллям, через два роки від дня організації, у складі РТФ функціонувало чотири кафедри: теоретичної радіотехніки, радіоприймальних пристроїв, електричних вимірів і приладів та автоматики і телемеханіки [2, с. 5].

З жовтня 1959 р. деканом факультету призначено доцента, кандидата технічних наук – Є.Ф. Замору, наукові інтереси якого були присвячені дослідженням високостабільних генераторів НВЧ. Близько 10 років віддав він організації підготовки спеціалістів на РТФ. Великий авторитет і повага від студентів та співробітників інституту супроводжували його до останніх років життя. Значні зміни проходили на факультеті в цей період. Так, з січня 1960 р. організована нова кафедра «Конструювання та технологія виробництва радіоапаратури», яку очолював Є.Ф. Замора. У зв'язку із розширенням навчальних дисциплін кафедра «Теоретична радіотехніка» була перейменована на «Теоретичну радіотехніку та радіовимірювання», а кафедра «Радіоприймальні пристрої» – на «Радіотехнічні пристрої». У підсумку за факультетом залишились такі спеціальності: радіотехніка, конструювання і технологія виробництва радіоапаратури та електронні прилади [4, с. 3].

З 1968 р. по 1972 р. деканом РТФ працював завідувач кафедри РТП – Г.А. Шевцов, досвідчений лектор, визнаний науковець в теорії надійності радіотехнічних пристроїв і систем. Сферою наукових інтересів були теорія вимірювань та теорія надійності. За результатами наукових досліджень опублікував близько 150 наукових праць, в тому числі монографію. Під його науковим керівництвом захищено 10 кандидатських дисертацій.

З лютого по травень 1972 р. посаду декана обіймав Б.А. Мандзій, тоді доцент кафедри «Теоретична радіотехніка та радіовимірювання», а згодом доктор технічних наук, професор цієї ж кафедри. Значну увагу він приділяв підготовці наукових кадрів. За його головування кафедри

факультету використовували різні форми стажування та аспірантуру у провідних вузах Москви та Ленінграду. Основою його наукових інтересів були аналіз і синтез радіоелектронних мереж та сигналів [4, с. 4].

У 1970–80-х рр. спеціалісти РТФ активно розвивали наукові дослідження. На кожній із кафедр організовано одну чи декілька науково-дослідних лабораторій, інтенсивно зростає обсяг госпдоговірних робіт, що виконувались для науково-дослідних організацій та промислових підприємств багатьох міст Радянського Союзу.

З 1982 р. деканом факультету працював доцент кафедри конструювання і технології виробництва радіоапаратури М.Д. Матвійків, який сприяв подальшому розвитку навчального процесу та наукових досліджень у галузі мікроелектроніки.

За досліджуваний період факультет підготував понад 10 000 інженерів різних спеціальностей. Основними «споживачами» випускників РТФ були підприємства нашого регіону, зокрема м. Львова, такі як: ВО «Електрон», ВО ЛОРТА, ЛНДРТ, ВО ФТА, ОВТУЗ, ВО «Полярон» [2, с. 9].

Таким чином, за роки свого існування РТФ декілька разів реорганізовувався оскільки він був базовим факультетом, фундаментом, на якому зароджувались численні спеціальності радіоелектронного напрямку та зв'язку, що згодом формувались в окремі факультети. Ці реорганізації відображали світовий прогрес у радіоелектроніці, появу нових напрямків, спеціальностей, необхідність налагодження системи підготовки наукових та виробничо-технічних кадрів радіоелектронного профілів.

Зазначимо, що створення радіотехнічного факультету відкрило шлях до збільшення обсягів та інтенсифікації наукових досліджень, розширення тематики наукового пошуку. Цьому суттєво сприяв розвиток у Західному регіоні, зокрема у Львові, приладобудівних та радіотехнічних підприємств, що висували перед науковцями конкретні науково-технічні проблеми.

Список літератури: 1. Архів НУ «ЛП», ф. р-120 Львівський політехнічний інститут, оп. 4, од. збер. 328 Накази по інституту (з № 1 по № 81^а). Том I, 297 арк. 2. До 50-річчя організації радіотехнічного факультету у Львівській політехніці // Вісник Національного університету «Львівська політехніка», 2002. – № 440: Радіоелектроніка та телекомунікації. – С. 3–15. 3. Прудіус І. Становлення радіотехнічного факультету у «Львівській політехніці» / І. Прудіус // Становлення і розвиток наукових досліджень: Вісник Державного університету «Львівська політехніка». – Львів, 1994. – С. 109–118. 4. Прудіус І.Н. 40 років творення / І.Н. Прудіус // Радіотехнічний – вчора, сьогодні, завтра Збірник наукових праць співробітників та випускників РТФ. – Львів, 1992. – С. 3–5.